

Η Κανονική και Ποιμαντική αντιμετώπιση του ζητήματος της αυτοχειρίας

/ Γνώμες

Η αυτοχειρία αποτελεί ένα από τα πλέον οδυνηρά και πολυσύνθετα προβλήματα στο πεδίο της ορθόδοξης Κανονικής και Ποιμαντικής ευθύνης της Εκκλησίας. Η δυσχέρεια του ζητήματος έγκειται στο γεγονός ότι γύρω από το τραγικό συμβάν του θανάτου συμπλέκονται άρρηκτα θεολογικές, εκκλησιολογικές, κανονικές και ποιμαντικές παράμετροι. Ως εκ τούτου, η διαχείρισή του είναι αδύνατον να περιοριστεί σε μια απλουστευτική ηθικιστική καταδίκη της πράξης του αυτόχειρα ή, στον αντίποδα, σε μια επιφανειακή συναισθηματική επιείκεια του γεγονότος.

- [Μιλτιάδης Α. Ματσούκας, Διδάκτορας Κανονικού Δικαίου-Μεταδιδακτορικού Ερευνητή Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ](#)

Η Ορθόδοξη Εκκλησία, πιστή στην Αγία Γραφή, στην Ιερά Παράδοση και στη διδασκαλία των Αγίων Πατέρων, θεωρεί την ανθρώπινη ζωή ως δωρεά του Θεού^[1] και όχι ως αποκλειστικό αντικείμενο της αυθαίρετης ανθρώπινης βούλησης. Ως εκ τούτου, η κακή χρήση του αυτεξουσίου^[2], το οποίο ο Θεός χαρίζει στον άνθρωπο, δεν μπορεί να δικαιολογήσει την αυθαίρετη επέμβαση στη ζωή, η οποία αποτελεί ιερό και ανεκτίμητο δώρο του Δημιουργού. Η ζωή ανήκει στον Δημιουργό, ο άνθρωπος την παραλαμβάνει ως δωρεά και καλείται να τη διαφυλάξει, να τη

μεταμορφώσει εν Χριστώ και να την οδηγήσει προς τον σκοπό για τον οποίο του χαρίσθηκε, δηλαδή τη θέωση και την αιώνια Βασιλεία των Ουρανών.

Γι' αυτό η εκούσια αφαίρεση της ίδιας της ζωής δεν μπορεί, από ορθόδοξης πλευράς, να θεωρηθεί πράξη ουδέτερη ή απλώς μία ατομική επιλογή. Συνιστά βαθιά διατάραξη της σχέσεως του ανθρώπου με τον Θεό, με τον εαυτό του και με το εκκλησιαστικό σώμα. Η Εκκλησία, όμως, όταν καταδικάζει την πράξη, δεν αναλαμβάνει να εκφέρει την τελική κρίση επί του ατόχειρα. Η διάκριση αυτή αποτελεί το θεμέλιο κάθε ορθόδοξης και υπεύθυνης ποιμαντικής αντιμετώπισης του ζητήματος.

Η βιβλική θεμελίωση της ορθόδοξης θέσεως βρίσκεται πρωτίστως στην ίδια τη Δημιουργία του ανθρώπου «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» (Γεν. 1,26-27), αλλά και στη θεώρηση του σώματος ως φορέως και ναού της παρουσίας του Αγίου Πνεύματος. Ο Απόστολος Παύλος διακηρύσσει: «ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;» (Α΄ Κορ. 6,19). Η φράση «οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν» δεν σημαίνει κατάργηση της ανθρώπινης προσωπικότητας ή της ελευθερίας, αλλά φανερώνει ότι η ανθρώπινη ύπαρξη δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από τη σχέση της με τον Δημιουργό. Ο άνθρωπος είναι πρόσωπο εν σχέσει, και η ζωή του αποκτά το πλήρες νόημά της μέσα στην κοινωνία με τον Θεό. Για τον ίδιο λόγο ο θείος Παύλος γράφει: «οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν» (Ρωμ. 14,7-8). Η ανθρώπινη ζωή, επομένως, δεν αποτελεί απλώς μια αυτοαναφορική πραγματικότητα, αλλά είναι πρωτίστως ζωή «ἐν Κυρίῳ».

Ακριβώς πάνω σε αυτή τη βιβλική βάση κινείται και η κανονική σκέψη της Εκκλησίας[3]. Η αυτοχειρία δεν αποτελεί απλώς παραβίαση ενός εξωτερικού κανόνα, αλλά αντιστρατεύεται την ίδια την εκκλησιαστική αντίληψη περί ζωής, μετανοίας και ελπίδος. Ο άνθρωπος, όσο βρίσκεται στη ζωή, παραμένει μέσα στον χώρο της μετανοίας, της θεραπείας της ψυχής του από τα λάθη και τα πάθη και της δυνατότητας μεταμορφώσεως όλου του εαυτού του και της επιστροφής του στον Θεό. Ο θάνατος για τη διδασκαλία της Εκκλησίας δεν αποτελεί δικαίωμα αυτοκαθορισμού, αλλά γεγονός το οποίο παραμένει υπό την αποκλειστική κυριαρχία και πρόνοια του Δημιουργού Θεού. Γι' αυτό η ορθόδοξη παράδοση αντιμετωπίζει την αυτοχειρία ως βαριά αμαρτωλή πράξη, όχι επειδή η Εκκλησία περιφρονεί τον άνθρωπο που έφθασε σε αυτήν την έσχατη κατάσταση, αλλά ακριβώς επειδή υπερασπίζεται με απόλυτη σοβαρότητα το ιερό δώρο της ζωής.

Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, στην Εγκύκλιο 2712 της 12ης Μαρτίου 2001[4], διατυπώνει με ιδιαίτερα σαφή τρόπο την ορθόδοξη θέση.

Χαρακτηρίζει την αυτοκτονία «ἐκ τῶν μεγίστων τῶν ἁμαρτημάτων», ως πράξη αντίθετη προς το φυσικό και ηθικό καθήκον διατηρήσεως της ζωής που έχει δωρηθεί από τον Θεό. Η ίδια Εγκύκλιος υπογραμμίζει ότι «Κύριος τῆς ζωῆς εἶναι μόνον ὁ Θεός» και ότι ο άνθρωπος, ως «ὢν τοῦ Κυρίου» (Ρωμ. 14,8), οφείλει να χρησιμοποιεί τη ζωή του σύμφωνα με τον σκοπό για τον οποίο αυτή του χαρίσθηκε ως δώρο. Η θέση αυτή δεν αποτελεί απλώς, τρόπον τινά, θα λέγαμε μια «διοικητική οδηγία», αλλά φανερώνει τη θεολογική εφαρμογή της ορθόδοξης ανθρωπολογίας. Έτσι, γίνεται σαφές ότι για την Εκκλησία η ζωή δεν αντιμετωπίζεται ως ιδιοκτησία, αλλά ως κλήση και δωρεά.

[Διαβάστε τη συνέχεια του άρθρου εδώ](#)

ΠΗΓΗ: [ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ](#)